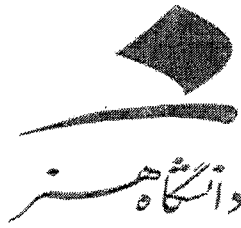

بسم... الرحمن الرحيم

١١٨٢٧٧

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

دانشکده معماری و شهرسازی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته

معماری داخلی

طراحی داخلی کاروانسرای مرنجاب (مرکز اقامتی - پذیرایی کویری)

۱۳۸۸/۵/۱۷

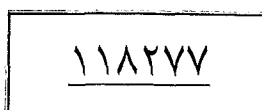
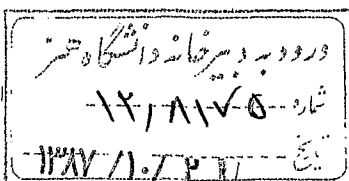
استاد راهنما
مهندس نعمت ا... اسمعیلو

گروه معماری و شهرسازی
تیم مدرک

استاد مشاور
دکتر نادیه ایمانی

پژوهش و نگارش
روشنک دارابی

بهمن ۱۳۸۷

با تشکر از:

مهندس فرهنگی ، مهندس طلوعی، مهندس ایروانی،

خانم تباعیان و خانم انیسی در صندوق احیای تهران.

و

مهندس حیدر زاده و مهندس حاجی باقری و مهندس زیارتی در میراث فرهنگی کاشان

چکیده

کاروانسرای تاریخی مرنجاب با قدمتی بیش از ۳۰۰ سال در میان کویر آرام و شگفت انگیز مرنجاب واقع شده است و گردشگران بسیاری را به خود جلب می‌کند. احداث یک مهمانسرا در این بنای تاریخی می‌تواند نیاز اقامتی این گروه‌ها را تامین کند و در کنار آن به جاری شدن روح زندگی در این بنای دور افتاده منجر شود. با وجود این دلایل و علاقه نگارنده به این کویر احیای کاروانسرای مرنجاب به مهمانسرا عنوان طرح این پروژه انتخاب شده است. هدف از این پروژه پاسخ به نیاز مهمانان کویر است به طوری که کم‌ترین مداخله در آن صورت گیرد و تغییرات ایجاد شده بازگشت‌پذیر باشند. پرسش اصلی رساله نیز از این هدف برمی‌آید: "چگونه می‌توان با ایجاد کم‌ترین دخالت، این کاروانسرای تاریخی را در باز زنده سازی، به یک مهمانسرا تبدیل کرد، به طوری که ماهیت آن دست نخورده بماند." برای پاسخ به این پرسش و دست یابی به اطلاعات، از سه روش گردآوری اطلاعات به شکل؛ کتاب‌خانه‌ای؛ میدانی و شفاهی استفاده شده است.

در فصل نخست می‌خوانیم که از دیرباز بناهای میان راهی به دلیل ارتباط سیاسی میان شهرها با دولت در ایران وجود داشته است و در عصر صفوی این بناها به اوج رسیدند ولی با افول جاده ابریشم رو به ویرانی نهادند. در فصل دوم به خصوصیات کالبدی کاروانسرا اشاره می‌کنیم.

در فصل سوم، پیرامون شناخت کاروانسرای مرنجاب می‌خوانیم که این بنا در ۵۰ کیلومتری شهرستان آران و بیدگل در استان اصفهان، در کویر مرنجاب و دریاچه نمک واقع شده است و از سوی دروازه کویر مرکزی ایران و پارک ملی کویر است و از کاروانسراهای جاده ابریشم بوده است. فصل چهارم به شناخت فضاها و ویژگی‌های فضای هتل اختصاص دارد.

در فصل پنجم چند نمونه باززنده سازی را معرفی می‌کنیم. ابتدا خانه گلشن یزد (هتل لاله) و خانقاه چلبی اوغلو (پردیس اقامتی-پذیرایی) در ایران و در ادامه صومعه Loios (هتل Loios) در پرتغال و گالری هنر منچستر (گالری هنر) به عنوان نمونه خارجی، معرفی و نقد می‌شوند.

در فصل پایانی که معرفی طرح می‌باشد، با بهره‌گیری از نتایج پنج فصل گذشته به طراحی مهمانسرا می‌پردازیم. در این فصل می‌خوانیم که باز زنده سازی قلعه مرنجاب مجموعه‌ای از عملیات احیا، به سازی، تجدید حیات، به روز کردن کاروانسرا می‌باشد. برای شروع ظرفیت‌ها و محدودیت‌های بنای موجود مطرح می‌شوند و راه حل‌هایی برای استفاده و یا رفع آنها مطرح می‌شود. در واقع به این مطلب می‌رسیم که احیای این بنای دور افتاده باعث نگهداری و تعمیر مستمر این بنا و در نتیجه بقای آن می‌شود.

کلید واژه‌ها: کاروانسرا، مهمانسرا، هتل، کویر مرنجاب، کاروانسرای مرنجاب، باززنده سازی، به سازی

فهرست مطالب

فصل مقدماتی

۱	مقدمه
۳	شرح موضوع
۳	پیشینه تحقیق
۳	هدف از تحقیق
۴	سوال اصلی تحقیق
۴	محدوده رساله
۶	روش تحقیق
۶	ساختار رساله

فصل اول: راه و تاسیسات مربوط به آن در ایران

۹	مقدمه
۱۰	پیدایش راه در فلات ایران
۱۰	بناهای وابسته به راه
۱۲	تاریخچه پیدایش راه و تاسیسات وابسته به آن
۱۲	راه و تاسیسات وابسته به آن از دوران هخامنشیان تا ظهور اسلام
۱۳	راه و تاسیسات وابسته به آن از ظهور اسلام تا عصر مغولان
۱۵	راه و تاسیسات وابسته به آن در عصر صفویان و پس از آن
۱۸	نتیجه‌گیری

فصل دوم: خصوصیات کالبدی بنای کاروانسراها

۲۲	مقدمه
۲۲	خصوصیات محل کاروانسرا و خود کاروان‌ها
۲۳	بخش‌های مهم یک کاروانسرا
۲۳	اتاق
۲۴	دروازه
۲۵	صحن کاروانسرا
۲۵	در کاروانسرا
۲۵	اصطبل
۲۶	تامین گرمایش
۲۶	مشکلات موجود در بنای کاروانسرا
۲۷	نتیجه‌گیری

فصل سوم: شناخت کاروانسرای مرند

۳۰	مقدمه
۳۱	کویر مرند در استان اصفهان
۳۱	اصفهان در یک نگاه

۳۳	آران و بیدگل و کویر مرنجاب
۳۴	وضعیت اقلیمی
۳۴	جاذبه‌های گردشگری
۳۵	کاروانسرای مرنجاب در قلب کویر
۳۶	چگونه به مرنجاب برویم؟
۳۷	دید و منظرهای کاروانسرا
۳۸	شناخت کاروانسرای مرنجاب
۴۱	خصوصیات کالبدی کاروانسرای مرنجاب
۴۷	نتیجه‌گیری

فصل چهارم: استانداردها و ضوابط طراحی هتل‌ها و اماکن اقامتی

۵۰	مقدمه
۵۱	مهمانسرا یا به تعبیری هتل
۵۱	طراحی فضاهای خصوصی هتل
۵۱	معیارهای طراحی
۵۶	طراحی فضاهای عمومی
۵۸	لابی
۶۰	فضاهای عرضه غذا و نوشیدنی
۶۰	فضای برگزاری مراسم و فعالیت‌های خاص
۶۳	فضاهای ورزشی
۶۳	پارکینگ
۶۵	علایم و نمادها
۶۶	دفاتر اداری
۶۷	فضاهای خدماتی پشتیبانی (دور از دید)
۶۸	فضای آماده‌سازی غذا و انبار آذوقه
۷۰	فضاهای انبار آذوقه و نوشیدنی
۷۱	فضای بار انداز دریافت مواد اولیه ، زیاله و انبار عمومی
۷۱	نواحی و فضاهای مربوط به کارکنان
۷۲	رخشوی‌خانه و خانه‌داری
۷۲	بخش مهندسی و تاسیسات مکانیکی
۷۳	برخی ضوابط مهم ساخت
۷۳	ساختمان و ضوابط ایمنی
۷۹	آکوستیک
۸۰	سیستم‌های مهندسی
۸۱	نورپردازی
۸۱	نتیجه‌گیری

فصل پنجم: نگاهی به نمونه های مشابه

۸۵	مقدمه
۸۶	خانه گلشن یزد (هتل لاله)
۹۲	خانقاه چلبی اوغلو (مرکز اقامتی-پذیرایی)
۹۸	ساختمان صومعه Arraiolos ، Loios ، بازسازی به هتل
۱۰۵	گالری هنر منچستر سیتی
۱۱۱	نتیجه گیری

فصل ششم : معرفی طرح

۱۱۴	مقدمه
۱۱۵	مرمت
۱۱۶	روش ها و انواع مداخله از نظر مرمت بنای تاریخی
۱۱۷	چکیده منشور بورا ۱۹۹۶
۱۱۸	چکیده بیانیه مکزیکوسیتی ۱۹۹۹
۱۱۹	فضاهای مهمانسرای کویری مرنجاب
۱۲۱	گروه مهمانان و انتظار آنها از نوع خدمات مهمانسرا
۱۲۱	مدت اقامت مهمانان
۱۲۳	بررسی مجموعه کاروانسرا و موقعیت آن
۱۲۸	روند طراحی و شناخت ظرفیت های بنا
۱۳۸	طرح نهایی
۱۵۴	تاسیسات
۱۵۴	نورپردازی و مصالح
۱۵۶	نتیجه گیری

۱۵۸	فهرست منابع و ماخذ
۱۶۰	Abstract

فهرست تصاویر

فصل اول

- شکل ۱-۱: پاسگاه ساسانی رباط سلطان----- ۱۳
- شکل ۲-۱: رباط شرف----- ۱۴
- شکل ۳-۱: طرح کاروانسرای سرچم در وضع اولیه----- ۱۵
- شکل ۴-۱: کاروانسرای امین آباد----- ۱۶
- شکل ۵-۱: کاروانسرای مهیار----- ۱۷
- شکل ۶-۱: طرح کاروانسرای مادر شاه در مورچه خورت----- ۱۸

فصل دوم

- شکل ۱-۲: راه پله به بام در کنار ورودی کاروانسرای دیر گچین----- ۲۴
- شکل ۲-۲: دروازه ورودی کاروانسرای مرنجاب----- ۲۴
- شکل ۳-۲: ایوان ورودی رباط شرف از داخل حیاط----- ۲۴
- شکل ۴-۲: حیاط کاروانسرای دیر گچین----- ۲۵
- شکل ۵-۲: شتر خوان ، کاروانسرای دیر گچین----- ۲۶

فصل سوم:

- شکل ۱-۳: موقعیت کاروانسرا و کویر مرنجاب نسبت به دریاچه نمک در کویر----- ۳۱
- شکل ۲-۳: نقشه ایران و موقعیت استان اصفهان و کویر مرنجاب----- ۳۲
- شکل ۳-۳: موقعیت استان اصفهان----- ۳۳
- شکل ۴-۳: موقعیت شهرستان آران و بیدگل در استان----- ۳۳
- شکل ۵-۳: بند ریگ----- ۳۴
- شکل ۶-۳: دید به جبهه غربی کاروانسرا----- ۳۵
- شکل ۷-۳: چشمه کنار بنا در شمال شرقی آن----- ۳۶
- شکل ۸-۳: راه‌های مرنجاب----- ۳۷
- شکل ۹-۳: دید از شمال شرقی به ورودی کاروانسرا----- ۳۷
- شکل ۱۰-۳: دید از چشمه به کاروانسرا----- ۳۸
- شکل ۱۱-۳: پلان وضع موجود کاروانسرا----- ۳۹
- شکل ۱۲-۳: نماها و مقاطع----- ۴۰
- شکل ۱۳-۳: پوشش طاق‌ها و بام----- ۴۱
- شکل ۱۴-۳: سکوها و مصالح آنها و جرزها----- ۴۱
- شکل ۱۵-۳: آجرهای کف سکوها----- ۴۲
- شکل ۱۶-۳: شکل تاق‌چه‌ها قبل از مرمت و مقطع آنها----- ۴۲
- شکل ۱۷-۳: بازشوهای اتاق‌های کاروانسرا----- ۴۳
- شکل ۱۸-۳: گنبد بالای ورودی----- ۴۴
- شکل ۱۹-۳: زیر طاق ورودی----- ۴۴
- شکل ۲۰-۳: زیر طاق شترخوان‌ها----- ۴۴

- شکل ۳-۲۱: شکل ناودان‌ها پس از مرمت----- ۴۵
- شکل ۳-۲۲: دست انداز بام - روزن‌های تیراندازی و هره‌چینی‌ها----- ۴۵
- شکل ۳-۲۳: گل اندازی کاشی بر آجر زیر طاق هشتی ورودی----- ۴۶
- شکل ۳-۲۴: تزیینات ساده سردر ورودی----- ۴۷

فصل چهارم

- شکل ۴-۱: اطلاعات برنامه ریزی که برای یک هتل ۲۰۰ اتاقه----- ۵۲
- شکل ۴-۲: ترکیب انواع اتاق‌خواب‌ها برای هتل‌های مختلف----- ۵۴
- شکل ۴-۳: عناصر لازم برای طرح کامل اتاق خواب----- ۵۶
- شکل ۴-۴: ماتریسی از فضاهای عمومی در هتل----- ۵۷
- شکل ۴-۵: نمودار چیدمان فضاهای عمومی در اطراف لابی----- ۵۸
- شکل ۴-۶: معیارهای طرحی برای فضای جلسات----- ۶۱
- شکل ۴-۷: مساحت‌های لازم برای اتاق‌های مراسم و فعالیت‌ها----- ۶۲
- شکل ۴-۸: تجزیه و تحلیل پارکینگ----- ۶۴
- شکل ۴-۹: نمودار مجاورت خدمات دور از دید پشتیبانی----- ۶۷
- شکل ۴-۱۰: نمودار مجاورت خدمات غذایی----- ۶۹
- شکل ۴-۱۱: نمونه پلان آشپزخانه در دالاس----- ۷۰
- شکل ۴-۱۲: نمودار مجاورت فضای مربوط به کارکنان----- ۷۱
- شکل ۴-۱۳: نمودار مجاورت فضاهای رخشوی‌خانه و خانه‌داری----- ۷۲
- شکل ۴-۱۴: ایجاد دود و انتشار شعله‌ها----- ۷۴
- شکل ۴-۱۵: اتاق خواب‌های مقاوم در مقابل حریق----- ۷۵
- شکل ۴-۱۶: مقاومت در برابر حریق و بخش‌بندی‌ها----- ۷۶
- شکل ۴-۱۷: فاکتورهای لازم برای خروج اضطراری----- ۷۸

فصل پنجم

- شکل ۵-۱: الگوی اولیه فضاها در خانه گلشن یزد (هتل لاله یزد)----- ۸۷
- شکل ۵-۲: پلان طبقه اول، کاربری فضاها (هتل لاله یزد)----- ۸۷
- شکل ۵-۳: دید ایزومتریک به خانه گلشن (هتل لاله یزد)----- ۸۸
- شکل ۵-۴: برش C-C (هتل لاله یزد)----- ۸۸
- شکل ۵-۵: برش A-A (هتل لاله یزد)----- ۸۸
- شکل ۵-۶: سویییت‌های (هتل لاله یزد)----- ۸۹
- شکل ۵-۸: اتاق مهمان (هتل لاله یزد)----- ۸۹
- شکل ۵-۷: سویییت (هتل لاله یزد)----- ۸۹
- شکل ۵-۹: حیاط نارنجستان (هتل لاله یزد)----- ۸۹
- شکل ۵-۱۰: رستوران (هتل لاله یزد)----- ۸۹
- شکل ۵-۱۱: رستوران (هتل لاله یزد)----- ۹۰
- شکل ۵-۱۲: حیاط، چای‌خانه (هتل لاله یزد)----- ۹۰
- شکل ۵-۱۳: خانقاه چلبی اوغلو قبل و بعد از مرمت----- ۹۲
- شکل ۵-۱۴: دید از ایوان شمال به جنوب (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۲

- شکل ۵-۱۵: دید ایزومتریک به خانقاه مقبره----- ۹۳
- شکل ۵-۱۶: چله نشین (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۴
- شکل ۵-۱۷: چله نشین، در قدیمی و در باز سازی شده (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۴
- شکل ۵-۱۸: رواق غربی (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۵
- شکل ۵-۱۹: فضای چای خانه (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۵
- شکل ۵-۲۰: فضای داخلی پذیرش و چای خانه (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۵
- شکل ۵-۲۱: فضای داخلی اتاق خواب (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۵
- شکل ۵-۲۲: رستوران (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۶
- شکل ۵-۲۳: پلان اتاق های خواب (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۶
- شکل ۵-۲۴: فضای داخلی پذیرش (خانقاه چلبی اوغلو)----- ۹۶
- شکل ۵-۲۵: دید از جنوب غربی به سوی مجموعه هتل (صومعه)----- ۹۸
- شکل ۵-۲۶: دید از شمال غربی به مجموعه هتل (صومعه)----- ۹۹
- شکل ۵-۲۷: دید از شرق به هتل (صومعه)----- ۹۹
- شکل ۵-۲۸: پلان طبقه همکف و اول هتل (صومعه)----- ۹۹
- شکل ۵-۲۹: دید از جنوب شرقی (صومعه)----- ۱۰۰
- شکل ۵-۳۰: دید از شمال شرقی (صومعه)----- ۱۰۰
- شکل ۵-۳۱: دید به یکی از حیاط های داخلی (صومعه)----- ۱۰۰
- شکل ۵-۳۲: نما- مقطع در راستای شمالی - جنوبی با دید به غرب (صومعه)----- ۱۰۰
- شکل ۵-۳۳: دید به حیاط داخلی (صومعه)----- ۱۰۱
- شکل ۵-۳۴: نمای انتهای بال الحاقی (صومعه)----- ۱۰۱
- شکل ۵-۳۵: نمای خارجی اتاق های بال الحاقی (صومعه)----- ۱۰۱
- شکل ۵-۳۶: نمای شرقی (صومعه)----- ۱۰۱
- شکل ۵-۳۷: راهروی بال الحاقی با کف چوب بلوط (صومعه)----- ۱۰۲
- شکل ۵-۳۸: اتاق های بخش قدیمی (صومعه)----- ۱۰۲
- شکل ۵-۳۹: اتاق بخش قدیمی (صومعه)----- ۱۰۲
- شکل ۵-۴۰: اتاق در بخش قدیمی (صومعه)----- ۱۰۲
- شکل ۵-۴۱: لابی (صومعه)----- ۱۰۳
- شکل ۵-۴۲: اتاق های بخش قدیمی (صومعه)----- ۱۰۳
- شکل ۵-۴۳: رستوران در بخش قدیمی بنا (صومعه)----- ۱۰۳
- شکل ۵-۴۴: سرویس های عمومی (صومعه)----- ۱۰۳
- شکل ۵-۴۵: سرویس اتاق ها و خود اتاق در بال الحاقی (صومعه)----- ۱۰۴
- شکل ۵-۴۶: تیمتی کلیفرد؛ گالری هنر منچستر----- ۱۰۵
- شکل ۵-۴۷: سرسرای ورودی پیش از----- ۱۰۵
- شکل ۵-۴۸: یکی از طرح های اولیه سرسرای ورودی----- ۱۰۵
- شکل ۵-۴۹: نمای فعلی سرسرای ورودی----- ۱۰۵
- شکل ۵-۵۰: نمای سرسرای ورودی در سال ۱۸۹۵----- ۱۰۵
- شکل ۵-۵۱: گالری هنر دوره پیش از رافائل----- ۱۰۶
- شکل ۵-۵۲: اتاق های ۲ و ۳ مربوط به گالری های دوره رنسانس----- ۱۰۶

- شکل ۵-۵۳: نقاشی آب مرکبی، اثر اچ. ای. تیدمارش از اتاق ۷-۱۰۷
- شکل ۵-۵۴: گالری‌های طبقه اول در وضع پیش از ۱۰۷
- شکل ۵-۵۵: گالری‌های طبقه اول در وضع پیش از ۱۹۷۸-۱۰۷
- شکل ۵-۵۶: تابلوی راهنمای چوبی، از دوره ویکتوریایی ۱۰۷
- شکل ۵-۵۷: دید از گالری‌های نقاشی طبقه اول سرسرای ورودی ۱۰۸
- شکل ۵-۵۸: سرسرای ورودی، نما از پلکان اصلی به سمت ورودی پیشین ۱۰۸
- شکل ۵-۵۹: چشم اندازی از طراحی اولیه بَری برای انستیتو رویال منچستر ۱۰۹
- شکل ۵-۶۰: مایکل هاپکینز؛ طرح گسترش گالری هنر منچستر ۱۰۹

فصل ششم

- شکل ۱-۱: موقعیت کاروانسرا در کویر مرنجاب کنار دریاچه نمک آران-۱۲۳
- شکل ۲-۶: موقعیت کاروانسرا و جاده‌های دسترسی اطراف آن-۱۲۳
- شکل ۳-۳: نقشه توپوگرافی و موقعیت کاروانسرا و جاده دسترسی آن-۱۲۴
- شکل ۴-۴: ورودی شهرستان آران و بیدگل از کاشان-۱۲۴
- شکل ۵-۶: جاده مرنجاب و پوشش گیاهی اطراف آن-۱۲۴
- شکل ۶-۶: ناهمواری‌های کنار جاده مرنجاب-۱۲۵
- شکل ۷-۶: کاروان شترها در کنار جاده مرنجاب-۱۲۵
- شکل ۸-۶: دید به حاشیه دریاچه نمک از جاده نزدیک مرنجاب-۱۲۵
- شکل ۹-۶: دید به کاروانسرای مرنجاب از جاده منتهی به آن-۱۲۶
- شکل ۱۰-۶: دید پرنده به کاروانسرای مرنجاب-۱۲۶
- شکل ۱۱-۶: چشمه کنار کاروانسرا-۱۲۷
- شکل ۱۲-۶: موقعیت کاروانسرا و دید و منظرهای اطراف آن-۱۲۷
- شکل ۱۳-۶: دید به چشمه از روی بام کاروانسرا-۱۲۸
- شکل ۱۴-۶: مساحت فضاها و اتاق‌های موجود کاروانسرا-۱۲۹
- شکل ۱۵-۶: لایه‌های فضایی موجود در کاروانسرا-۱۳۰
- شکل ۱۶-۶: ایجاد لایه‌های پیاده و سواره لازم گرداگرد بنا-۱۳۱
- شکل ۱۷-۶: ایجاد دسترسی‌های لازم بر روی سایت-۱۳۲
- شکل ۱۸-۶: لکه‌گذاری دو فضای عمده اتاق‌های مهمانان و فضاهای عمومی مهمانسرا-۱۳۲
- شکل ۱۹-۶: ایجاد فضاهای خدمات پشتیبانی-۱۳۳
- شکل ۲۰-۶: آلترناتیو قرارگیری اتاق‌ها و رستوران در کنار یکدیگر-۱۳۴
- شکل ۲۱-۶: آلترناتیو قرارگیری اتاق‌ها و چای‌خانه در کنار هم-۱۳۴
- شکل ۲۲-۶: آلترناتیو قرارگیری اتاق‌ها و خانه داری در کنار هم-۱۳۵
- شکل ۲۳-۶: آلترناتیو قرارگیری اتاق‌ها و بخش استراحت کارکنان-۱۳۵
- شکل ۲۴-۶: دیاگرام روابط میان بخش‌های مختلف مهمانسرا-۱۳۶
- شکل ۲۵-۶: لکه‌گذاری روی پلان-۱۳۶
- شکل ۲۶-۶: لکه‌گذاری فضای لابی-۱۳۷
- شکل ۲۷-۶: لکه‌گذاری اتاق‌ها و رستوران-۱۳۷
- شکل ۲۸-۶: پلان موقعیت پیشنهادی-۱۳۸
- شکل ۲۹-۶: پلان وضع موجود-۱۳۹

۱۴۰	شکل ۶-۳۰: پلان همکف (پیشنهادی)
۱۴۱	شکل ۶-۳۱: مقاطع وضع موجود
۱۴۲	شکل ۶-۳۲: مقاطع پیشنهادی
۱۴۳	شکل ۶-۳۳: پلان بزرگ نمایی لابی (پیشنهادی)
۱۴۴	شکل ۶-۳۴: دید به لابی از پیشخوان پذیرش و ورودی اصلی
۱۴۴	شکل ۶-۳۵: دید به لابی از در حیاط
۱۴۵	شکل ۶-۳۶: بزرگ نمایی رستوران و مقطع آن
۱۴۶	شکل ۶-۳۷: دید به رستوران و سکوهای آن
۱۴۶	شکل ۶-۳۸: دید به یکی از سکوهای رستوران
۱۴۷	شکل ۶-۳۹: بزرگ نمایی سویت درون شاه نشین
۱۴۸	شکل ۶-۴۰: مقطع از سویت
۱۴۹	شکل ۶-۴۱: دید به اتاق شاه نشین که تبدیل به سویت شده است
۱۵۰	شکل ۶-۴۲: بزرگ نمایی اتاق
۱۵۱	شکل ۶-۴۳: بزرگ نمایی قسمتی از چای خانه
۱۵۲	شکل ۶-۴۴: بزرگ نمایی دو اتاق
۱۵۳	شکل ۶-۴۵: پلان اتاق استراحت رانندگان و پلان سرویس های عمومی
۱۵۴	شکل ۶-۴۶: جزئیات قرارگیری سرویس ها بر روی دیوار و کف قدیمی بنا
۱۵۴	شکل ۶-۴۷: شکل کمد های لباس، آینه، تلویزیون و یخچال
۱۵۴	شکل ۶-۴۸: جزئیات قرارگیری کلیدها و پریزها
۱۵۵	شکل ۶-۴۹: مصالح کف و دیوار و سقف
۱۵۶	شکل ۶-۵۰: نمونه دیوار کوب اتاق ها و قسمت های عمومی هتل
۱۵۶	شکل ۶-۵۱: نمونه چراغ دیوار کوب دیوارهای خارجی و سرویس ها

فهرست جداول

فصل ششم:

۱۲۱	جدول ۶-۱: جدول نوع مهمانان و انتظارات آنها از هتل
۱۲۲	جدول ۶-۲: برنامه اقامت مهمانان در ۲۴ ساعت نخست و دوم

فصل مقدماتی

مقدمه

در ایران صنعت جهان‌گردی به آرامی در حال رشد است و ملزومات این صنعت نیز در کنار آن در حال شکل‌گیری هستند. با درک این موضوع که این صنعت یکی از منابع مهم اقتصادی برای دولت و مردم است و همچنین یکی از بهترین راه‌های تعامل میان فرهنگ‌ها، ملل و مردم است، توجه به میراث فرهنگی و تاریخی به جای مانده از گذشته نیز، کم‌کم شکل تازه‌ای به خود گرفته است. نگاه مردم و مسوولین به این مقوله و به بناهای تاریخی متفاوت شده است. مثلاً راجع به خود بناهای تاریخی، مسوولین دیگر نمی‌خواهند تنها به شکل موزه از آنها استفاده کنند بلکه تمایل دارند که مردم را بیشتر به این بناها وارد کنند، تا این بناها از یادها خارج نشوند - می‌بینیم که خیلی از این بناها تبدیل به ادارات دولتی، فرهنگی یا هتل و ... شده‌اند و از آنها استفاده می‌شود، درست یا غلط بودن این امر و یا چگونگی نگاه‌داری از آنها مورد بحث نیست، بلکه توجه به آنها و شرکت دادن آنها در زندگی امروز مردم است که مورد بحث است - نگارنده این توجه را به فال نیک گرفته و آن را دست مایه موضوع پایان نامه خود قرار داده است. با توجه به تغییراتی که در جامعه و در برنامه‌های دولت درباره این اماکن فرهنگی و تاریخی به وجود آمده است، می‌توان به این نتیجه رسید که احیا و باز زنده سازی آنها و استفاده از آنها در هر کاربردی که در خور آنها باشد یک امر بالقوه برای گروه‌های معماری و رشته‌های مرتبط با این امور است تا در این باره تحقیق و فعالیت کنند.

در این باره خود سازمان میراث فرهنگی پیش قدم شده و مرکزی برای حفظ و احیای بناهای تاریخی با عنوان "صندوق احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی" تشکیل داده است، که کارشناسان این مرکز ساختمان‌های تاریخی را با توجه به اولویت‌هایی که خود میدانند، برای مرمت و احیا به گروه‌های مشاور متخصص در این امر می‌سپارند تا آنها را به چرخه فعالیت باز گردانند و "روح زندگی" را، همان‌طور که شعار این مرکز است در این بناها جاری کنند.

علاقه نگارنده برای کار بر روی بناهای تاریخی، پس از گذراندن یک طرح درسی در همین رابطه در دوره کارشناسی ارشد همین دانشگاه، به وجود آمد. پس از مشاوره با استاد راهنما و استاد مشاور و همچنین مشاوره با کارشناسان صندوق احیا، کاروانسرای مرنجاب برای احیا به یک مهمانسرا انتخاب شد.

کاروانسرای مرنجاب تنها یک پیشنهاد از میان چند بنا، از جانب صندوق احیا بود، اما وقتی نگارنده سفری کوتاه به کویر مرنجاب داشت جاذبه‌های زیبا و اعجاب‌انگیز آن سبب شد که این پیشنهاد انتخاب شود، سادگی کاروانسرای مرنجاب در کنار آرامش و جاذبه‌های طبیعی زمین و آسمان کویر مرنجاب باعث شد که این بنا از سوی نگارنده انتخاب شود.

در جریان تحقیقات شفاهی معلوم شد که گروه‌های کویرگردی و ستاره‌شناسی زیادی به کویر مرنجاب سفر می‌کنند و از کاروانسرا نیز دیدن می‌کنند، این گروه‌ها در کنا چشمه چادر می‌زنند، از بنا عکس می‌گیرند و خلاصه از آن دیدن می‌کنند پس می‌توان پی برد که احداث یک بنای اقامتی در این منطقه نیاز این گردشگران را بر آورده می‌کند و توجیه اقتصادی طرحی است که نگارنده برای کاروانسرا در نظر گرفته است.

در واقع هدف از این طرح جذب گروه‌های گردشگری به این منطقه و دادن تسهیلات اقامتی به آنها در این کاروانسرا است به طوری که هم نیاز مراجعین فراهم شود و هم بنای کاروانسرا احیا شود و روح زندگی در آن جریان یابد و هم این که به طور مستمر در جریان پذیرفتن این کاربری (مهمانسرا) حفاظت و نگاه‌داری شود. پی آمد این اهداف تقویت صنعت گردشگری در این منطقه یعنی کویر آران و بیدگل و دریاچه نمک خواهد بود.

در جریان این رساله می‌خواهیم بدانیم که چگونه می‌توان با کم‌ترین مداخله کاروانسرای تاریخی مرنجاب را احیا و باز زنده سازی کنیم و آن را به یک مهمانسرای جهانگردی کویری با امکانات شایسته تبدیل نماییم؟ در بخش مقدمات تحقیق به سوالات بیشتری در این زمینه که در پی این سوال در تحقیق مطرح می‌شود خواهیم پرداخت.

در رابطه با مرمت و احیای کاروانسرای مرنجاب و توسعه آن قبلاً نیز کارهایی در قالب پایان نامه انجام شده است که در فصل مقدماتی و در بخش پیشینه‌ی ادبیاتی موضوع به آن اشاره می‌شود. شایان ذکر است که محدوده طرح و تحقیق نگارنده در این رساله احیا و باز زنده سازی کاروانسرا به مهمانسرا می‌باشد و بحث مرمت آن در محدوده این رساله نمی‌گنجد.

برای دستیابی به اطلاعات لازم در زمینه کاروانسرا، ضوابط مهمانسراها و اطلاعات راجع به نمونه‌های مطرح شده در رساله، بیشتر تحقیقات به شکل کتاب‌خانه‌ای انجام شده است. این مطالب از روی کتاب‌ها، نشریات و سایت‌های اینترنتی جمع‌آوری شده و به شکل "فهم مطلب" در رساله آورده شده است. سایر اطلاعاتی که از این راه قابل دسترسی نبوده و یا به روز نبوده است، از طریق تحقیق میدانی و یا تحقیق شفاهی از افراد آگاه در اداره میراث فرهنگی کاشان یا صندوق احیای تهران به دست آمده است.

در مجموع این رساله شامل شش فصل و یک پیوست است. در فصل اول ابتدا کاروانسراها از لحاظ تاریخی و تغییرات تاریخی بررسی می‌شوند و به نحوه و علت شکل‌گیری آنها می‌پردازیم. در فصل دوم به شناخت جزئیات کالبدی یک کاروانسرا اشاره می‌کنیم و امکانات فضایی آن را بررسی می‌کنیم. پس از شناخت کاروانسرا در این دو فصل، فصل سوم را به شناخت موردی کاروانسرای مرنجاب اختصاص داده‌ایم. در این فصل خصوصیات محیط اطراف بنا و اجزای کالبد آن را مورد بررسی قرار می‌گیریم.

در فصل چهارم به شناخت مقوله مهمانسرا و تعریف فضاها و ماهیت آن می‌پردازیم تا برای طراحی مهمانسرای مرنجاب دیدگاه‌های لازم را به دست آوریم و نیازهای فضایی مهمانسرا را بشناسیم.

در فصل پنجم نیز، چند نمونه مشابه احیا و باز زنده سازی بناهای تاریخی را در ایران و جهان مرور می‌کنیم و از نکات مثبت آن در فصل ششم که به معرفی طرح اختصاص دارد بهره می‌گیریم.

در فصل ششم، ابتدا مقوله مرمت و زیر مجموعه‌های موضوعی آن را به شکل مختصر تعریف می‌کنیم تا بدانیم که طرح مورد نظر در قالب کدام یک از این تعاریف می‌گنجد. سپس به شناخت ظرفیت‌های موجود بنا می‌پردازیم و نیازهایی را که در فصل چهارم به آنها اشاره شد در مقابل این ظرفیت‌ها قرار می‌دهیم تا از تعامل حاصل به طرح مورد نظر برسیم.

شرح موضوع

در راستای اعلام آمادگی سازمان میراث فرهنگی و جهانگردی برای حفظ و باززنده سازی برخی بناهای تاریخی، پرداختن به این امر با دیدگاه معماری داخلی مساله‌ای است که جای کار فراوان دارد. کاروانسرای مرنجاب، واقع در کویر مرنجاب در شهرستان آران بیدگل از شهرستان‌های استان اصفهان، از جمله این بناهاست که به لحاظ جغرافیایی و تاریخی هم از سوی میراث فرهنگی و هم از سوی ایرنگردان و جهانگردان مورد توجه است، و با اختصاص بودجه ای از سوی میراث فرهنگی بیش از ۸۰٪ بنا مرمت شده است.

هدف این طرح ارایه راه‌کارهای کاربردی و عملی در راستای باز زنده سازی این کاروانسرای تاریخی به یک مرکز اقامتی - پذیرایی مناسب برای ارایه خدمت به علاقمندان کویر، ستاره‌شناسی و در مجموع جهانگردان است.

پیشینه تحقیق

در باره گسترش و احیای کاروانسرای مرنجاب و تحت این عنوان و یا مشابه آن در خارج از ایران پژوهشی انجام نشده است، اما در داخل کشور و به سفارش دفتر طرح پردیسان یک شرکت مشاور (مهندسین مشاور شاربند) به سرپرستی مرحوم مهندس افسری به کار طرح مرمت و احیای این بنا مشغول بودند که کار آنها با فوت مهندس افسری نیمه تمام باقی ماند و پس از آن اداره میراث فرهنگی کاشان کار طرح مرمت و احیا را به گروه مشاور دیگری سپرده که این طرح مرمت توسط میراث فرهنگی کاشان تصویب شد و در حال حاضر هم تا حدود بیش از ۸۰٪، به مدیریت مهندس حیدرزاده، انجام شده است. شروع عملیات مرمت، از سال ۸۰ بوده است که به دلیل کمبود اعتبار تا به الان به طول انجامیده است. و به تازگی نیز یک مشاور به نام "آرمانشار" برای کاروانسرا طرح مرمت پیشنهاد داده است که در صورت تصویب صندوق احیا به اجرا در می‌آید. به جهت این که مرمت این بنا تقریباً به جز کف آن کامل شده است و همچنین به این علت که مرمت در حدود رساله نگارنده نمی‌گنجد، طرح باز زنده سازی بنا با قبول این که یک بنای سالم مرمت شده در اختیار داریم، صورت پذیرفته است.

اما در پژوهش‌های دانشگاهی، تنها یک پایان نامه با عنوان "برگی از دفتر کویر" از دانشگاه شهید بهشتی در سال ۱۳۷۹ درباره احیای این کاروانسرا به یک اقامتگاه توریستی در سایت پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران به ثبت رسیده است، که در آن منطقه آران و بیدگل به لحاظ جاذبه های جهانگردی تحلیل شده است و سپس این کاروانسرا در پاسخ به نیاز منطقه به شکل یک اقامتگاه توریستی درآمدی است. در رساله فوق به دلیل این که بنا در آن زمان مرمت نشده بود، بخش اعظم رساله به بررسی تاریخی و کالبدی کاروانسراهای ایران و بعد از آن به مرمت کاروانسرای مرنجاب پرداخته شده بود. در مقایسه با این بخش‌ها بخش احیا و باززنده ساز بنای مرنجاب بسیار کوچک و کم‌کار است.

به غیر از این مطلب بقیه‌ی مطالب پیرامون این بنا به شکل توضیحاتی کلی در کتاب‌های تاریخ معماری ایران و مشابه این عنوان و یا چند کتاب که درباره معرفی کاروانسراهای ایران است، به شکل خیلی خلاصه آمده است و یا توضیحات عمومی است که در سایت‌های اینترنتی پیرامون این منطقه و این بنا آورده شده است.

هدف از تحقیق

هدف اصلی این پروژه تجهیز احیا و باز زنده سازی این کاروانسرای تاریخی به یک مرکز اقامتی - پذیرایی (مهمانسرا) برای پاسخ‌گویی به نیازهای امروز، ضمن حفظ ماهیت تاریخی آن است. یعنی حیات‌بخشی دوباره به این کاروانسرا به شکلی که به ارزش‌های فرهنگی و تاریخی آن لطمه‌ای وارد نشود و به دنبال ایجاد این کاربری مهمانسرا به شکل امروزی (با وجود این که قبلاً نیز

چنین کاربری داشته است)، ماهیت آن برای کاربران و استفاده‌کنندگان از آن، قابل درک باشد. در ادامه هدف دیگری نیز وجود دارد که نمی‌توان گفت که از مقصود پیشین کم اهمیت‌تر است و شاید بتوان گفت که نتیجه هدف فوق است، و آن این که، کاربران پس از استفاده از این مهمانسرا "احساس" اقامت در یک مکان خاص (تاریخی) را داشته باشند نه لزوماً یک هتل چند ستاره پر تجمل. مکان تاریخی‌ای که به امکانات لازم مجهز شده است. البته این به معنی برتری و یا عدم برتری این مهمانسرا به یک هتل بزرگ چند ستاره نیست. اما هدف این است که مهمان بتواند تفاوت را احساس کند. لازم به ذکر است که مهمانان این مهمانسرا نیز از آنجایی که از گروه جهانگردان و ماجراجویان طبیعت انتخاب شده اند، بنا بر این از این که با چگونه هتلی رو برو هستند آگاهند. در واقع در این حیات‌بخشی مجدد و به سازی این بنا ابتدا حفظ بنای تاریخی با کم‌ترین میزان مداخله در آن اهمیت دارد و به دنبال آن ایجاد آسایش برای گروه استفاده‌کنندگان این بنای تاریخی، چه مهمانان و چه کارکنان آن.

اهداف دیگری نیز وجود دارد که به دنبال رسیدن به مقاصد فوق خود به خود میسر می‌شوند مانند؛ جذب جهانگردان در منطقه آران و بیدگل و کویر مرنجاب، تبدیل شدن این کاروانسرا به یک نماد فرهنگی - تاریخی فعال در کویر آران و در نزدیکی دریاچه نمک و نظایر آنها.

سوال اصلی تحقیق

چگونه می‌توان با کم‌ترین میزان مداخله در بنای تاریخی کاروانسرای مرنجاب آن را به یک مهمانسرای امروزی احیا و باز زنده سازی کرد؟

سوالات فرعی تحقیق:

کاروانسراهای ایرانی چگونه بنایی بوده‌اند؟

ویژگی‌های کاروانسرای مرنجاب چیست؟

کاروانسرای مرنجاب در چگونه منطقه‌ای قرار گرفته است؟

ویژگی‌ها و جاذبه‌های کویر مرنجاب در چیست؟

کاروانسرا (هتل) امروزی باید دارای چه خصوصیتی باشد؟

با توجه به تاریخی بودن بنایی که می‌خواهیم تبدیل به مهمانسرا شود، با چه ظوابطی روبرو هستیم؟

نمونه‌های مشابه پروژه دارای چه ویژگی‌هایی هستند؟

طرح حاضر در غالب کدام یک از بحث‌های مرمت می‌گنجد؟

محدوده رساله

شاید نام این رساله، معماری داخلی کاروانسرای مرنجاب به مرکز اقامتی- پذیرایی کویری، محدوده‌های وسیعی را در حوزه معماری داخلی، احیا و باززنده سازی بناهای تاریخی، مقوله هتل و رستوران و دیگر ملزومات آنها، برخورد تاریخی و معماری با مقوله کاروانسرا، بررسی خود واژه و فرهنگ کویر، بحث‌های مرمت بناهای تاریخی، پدیده گردشگری و بسیاری موضوعات مربوط را به ذهن متبادر سازد. اما از میان این همه، تنها بخش‌هایی که از نظر نگارنده به کار جهت می‌دهد و اطلاعاتی که در محدوده طراحی این پروژه می‌آید انتخاب و بررسی شده تا هم از زیاده‌گویی پرهیز شود هم اصل مطالب مربوط برای درک ابعاد پروژه آورده شود.

این رساله شامل بررسی چند محور است که از نظر نگارنده به شناخت موضوع کمک می‌کند. یکی بررسی کاروانسراها از منظر تاریخ معماری، که معرفی‌کننده تغییرات تاریخی و معماری در فضایی به نام کاروانسرا است که باعث شناخت روحیه و عملکرد بنایی می‌شود که با آن سرو کار داریم. در این زمینه می‌توانستیم محدوده بحث را فراتر ببریم و به بررسی کاروانسراهای درون-شهری نیز بپردازیم اما با توجه به این که ساختمان تاریخی ما کاملاً خارج شهر و در کویر واقع شده است، تاریخ تحول کاروانسراهای بیرون شهر برای بررسی کافی دانسته شد. اما محدوده تاریخی که برای این فصل انتخاب شد، از دوران هخامنشیان تا صفویان و اندکی بعد از آن است و این دامنه به این دلیل انتخاب شده است که از عصر هخامنشیان به بعد مدارک تاریخی مستند در زمینه معماری بناهای میان راهی موجود است تا عصر صفویان، به علاوه اندکی بعد از دوره صفویه و قاجار بوده که بناهای کاروانی به لحاظ احداث و استفاده در اوج شکوفایی بودند و پس از آن رو به زوال و ویرانی نهادند.

بحث بعدی که شناخت کالبد کاروانسرا است می‌توانست با بررسی موردی کاروانسراها صورت گیرد اما به دلیل اینکه تفاوت اجزای کالبدی کاروانسراها بسیار اندک است و تقریباً کلیه کاروانسراها خصوصاً از عصر سلجوقی به بعد دارای الگوی ساختاری مشخصی هستند بنابراین اجزای اصلی کالبد بنا شرح داده شده و اجزای ریزتر و جزئی‌تر در بخش شناخت خود کاروانسرای مرنجاب توضیح داده خواهد شد.

در مورد شناخت بنای موجود یعنی کاروانسرای مرنجاب، محدوده شناخت استان اصفهان، شهرستان آران و بیدگل و کویر مرنجاب و جاذبه‌های گردشگری اطراف آن است. این محدوده می‌توانست حاوی شناخت جزئی‌تری از استان اصفهان و شهرستان آران و بیدگل و خود کویر مرنجاب باشد اما نگارنده برای پرهیز از زیاده‌گویی و بیان مسایل کاملاً مربوط به کاروانسرای مرنجاب، بحث‌های فوق را کاملاً محدود کرده و به ذکر کلیاتی در این باره بسنده نموده است. در این فصل می‌توانستیم همچنین تنها بخش مرمت نشده بنای مرنجاب را نیز که کف آن می‌باشد، مطرح کنیم و به آسیب‌شناسی این بخش بپردازیم اما به دلیل این که این بخش نیز در حال اجراست و ضمناً مرمت در تخصص و حدود این رساله نمی‌گنجد از این بخش نیز صرف نظر شده و طرح مرمت بنا پذیرفته شده است.

در بررسی ضوابط مکان‌های اقامتی نیز تنها به ذکر روحیه و قوانین کلی حاکم بر این مجموعه‌ها بسنده شده است. با توجه به این که در این مورد قوانین فوق‌العاده بسیاری وجود دارد که بیشتر در مورد بنایی صدق می‌کند که از پایه قرار است ساخته شود، اما به سبب آن که ما با یک بنای تاریخی روبرو هستیم تمامی این ضوابط کاربرد نخواهند داشت و این ساختمان مقررات مربوط به خود را می‌طلبد بنابراین بحث به آن چه که در بالا گفته شد محدود گشت.

در فصل بررسی نمونه‌های مشابه نیز شناخت و نقد روح کلی حاکم بر بنای قدیمی باز زنده سازی شده اهمیت دارد و دامنه بحث در حد درک این مقوله می‌باشد. در این فصل نیز می‌توان به نمونه‌های بسیاری اشاره کرد، خصوصاً نمونه‌های خارجی زیادی صورت گرفته است که به بهره‌برداری رسیده‌اند و می‌توانستیم آنها را در این فصل مطرح کنیم. نگارنده نمونه‌های ایرانی و خارجی زیادی را بررسی کرده است اما به دلیل این که موضوع نمونه‌ها همسو با طرح پروژه، تبدیل به یک بنا تاریخی به مهمانسرا، باشند هتل لاله یزد و مجموعه چلبی اوغلو در سلطانیه از نمونه‌های داخل ایران انتخاب شدند و از میان نمونه‌های خارجی نیز صومعه Loios در پرتغال و گالری هنر منچستر در بریتانیا برای معرفی انتخاب شدند.

و از میان نمونه‌های خارج از ایران نیز یکی از نمونه‌ها در این فصل تبدیل به هتل شده است (صومعه Loios) اما یک نمونه دیگر تبدیل یک موزه قدیمی بوده است به موزه هنر ، که شیوه برخورد آن برای نگارنده مطرح بوده است به این دلیل به عنوان نمونه آورده شده است.

در فاز طراحی مهمانسرا نیز تنها مقوله طراحی داخلی هدف بوده است و محدوده طراحی نیز طراحی داخلی عرصه و اعیان کاروانسرای تاریخی مرنجاب به مرکز اقامتی کویری با توجه به ظرفیت و توانی است که این بنای تاریخی در خود داشته است بدون اینکه به روح آن لطمه‌ای وارد شود.

روش تحقیق

روش تحقیق پیرامون مطالب تیوری و عملی طرح بیشتر توصیفی می‌باشد و بر پایه این توصیف ها در بخش های که نیاز بوده و یا به لحاظ علمی مجاز بوده نگارنده به تحلیل و نتیجه‌گیری شخصی رسیده است . شیوه دستیابی به اطلاعات بیشتر کتاب‌خانه‌ای بوده است . در این بخش جمع آوری اطلاعات از اینترنت نیز به عنوان بخشی از مطالعات کتاب‌خانه‌ای منظور شده است . برخی از اطلاعات نیز به شکل شفاهی و برخی دیگر از طریق مطالعات میدانی به دست آمده است.

آن چه از مطالعات کتاب‌خانه‌ای به دست آمده است شامل بررسی تاریخ معماری کاروانسراها و خصوصیات کالبدی آنها ، بخشی از مطالعات مربوط به شناخت منطقه و کاروانسرای مرنجاب ، شناخت نمونه‌های مشابه و بالاخره ضوابط و دستورالعمل‌های هتل‌سازی بوده است که بنیان تیوری طرح را تشکیل داده‌اند.

اطلاعات شفاهی از دو منبع و توسط افراد آگاه راجع به احیای بناهای تاریخی و کاروانسرای مرنجاب به دست آمده است . منبع این اطلاعات اول "صندوق احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی" و سپس "دفتر فنی میراث فرهنگی کاشان" بوده است. و اطلاعات آن شامل سابقه مرمت بنای مرنجاب و نمونه‌های مشابهی است که تحت عنوان " طرح پردیسان" در سازمان میراث فرهنگی انجام می‌شود.

دسته آخر که تحقیقات میدانی است و تکمیل کننده بخش مستند سازی وضع موجود کاروانسرای مرنجاب می‌باشد به شناخت فضا و حال و هوای محیط منجر شد ، که یکی از عوامل موثر بر طراحی و احیای بنا می‌باشد.

ساختار رساله

در تحقیق حاضر سعی شده است که پس از شرح موضوع ، به این پرسش‌ها پرداخته شود که بناهای وابسته به راه در ایران چه بناهایی هستند؟ ویژگی‌های آنها در چیست ؟ از چه زمان به وجود آمده‌اند؟ و چگونه متروک ماندند؟ برای پاسخ، ابتدا با توضیح پیشینه تاریخی مقوله کاروانسرا و بناهای وابسته به راه ، مفهوم و کارکرد بنای کاروانسرا در زمان خود ، در فصل اول شرح داده شد تا خواننده برای شناخت کاروانسرای مرنجاب - یعنی وضع موجود بنا- و پیشینه تاریخی چنین ساختمان‌هایی و درک آن به عنوان یک بنای تاریخی آماده شود.

در ادامه در فصل دوم به این سوالات پاسخ داده شد که ، یک کاروانسرا از چه بخش هایی شکل می‌گرفته است؟ کاروانسراها در کجا احداث می‌شدند؟ و مشکلات این ابنیه چه بود؟ در این مرحله برای تکمیل شناخت خواننده از مقوله کاروانسرا ، کالبد و

خصوصیات ظاهری و فضاهای فیزیکی ساختمانی با عنوان کاروانسرا شرح داده شده است تا در فصل سوم اجزای کاروانسرای مرنجاب را شرح دهیم.

در فصل سوم به شناخت خود بنا می‌پردازیم. این که این بنا در کجای ایران واقع شده است؟ خصوصیات آن و ویژگی‌های آن در چیست؟ و وضعیت ظاهری آن چگونه است؟ از استان اصفهان و شهرستان آران و بیدگل، و منطقه کویر مرنجاب شروع می‌کنیم تا به خود بنای قلعه مرنجاب می‌رسیم و خصوصیات آن را به شکل جزئی‌تری مورد شناخت قرار می‌دهیم و بنای مورد نظر را آن گونه که بوده و هست با جاذبه‌های اطراف آن مورد بررسی قرار می‌دهیم.

در فصل چهارم با توجه به شناختی که از بنای تاریخی موجود حاصل شده است، به این مقوله می‌پردازیم که هتل بودن یک بنا در چیست؟ چه دستورالعمل‌هایی از سوی سازمان‌های مربوط برای این اماکن اقامتی مطرح است؟ و تا چه حد این ضوابط در یک بنای تاریخی قابل توجیه است؟ و حالا که با یک مکان تاریخی مواجه هستیم با چه ضوابط و محدودیت‌ها و فرصت‌هایی روبرو هستیم؟ در این باره ضوابط طراحی هتل‌ها که از سوی سازمان برنامه و بودجه تهیه شده است مطالعه شده و به اختصار و به قدر نیاز پروژه در این فصل آورده شده است تا مقدمات فنی طراحی برای فصل ششم را فراهم آورد.

در فصل پنجم با توجه به آنچه تا به اینجا پشت سر گذاشتیم می‌خواهیم بدانیم که نمونه‌های مشابه در امر احیا تا چه اندازه موفق بوده‌اند؟ و تا چه اندازه طرح‌ها و کاربری‌های جدید با روح بنای قدیمی ارتباط برقرار کرده‌اند؟ و آیا این بناها برای کاربران جدید قابل استفاده و راحت هستند؟ و نیازهای امروز افراد را تامین می‌کنند؟ سپس نمونه‌های باززنده‌سازی را یا این دیدگاه معرفی و نقد می‌کنیم تا در طراحی به عنوان تجارب پیشین مد نظر قرار گیرند.

در انتها نیز در فصل ششم با توجه به مطالعات و دست‌آوردهایی که تا به این جا کسب کردیم به طراحی داخلی بنای مرنجاب می‌پردازیم.

فصل اول:

راه و تاسیسات مربوط به آن در ایران

مقدمه

پیدایش راه در فلات ایران

بناهای وابسته به راه

تاریخچه پیدایش راه و تاسیسات وابسته به آن

راه و تاسیسات وابسته به آن از دوران هخامنشیان تا ظهور اسلام

راه و تاسیسات وابسته به آن از ظهور اسلام تا عصر مغولان

راه و تاسیسات وابسته به آن در عصر صفویان و پس از آن

نتیجه‌گیری